

EESTI
RAHVUS-
MAAMATUKOGU

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE
ILMUB KORD NÄDALAS

Toimetis, tel. 430-23. Piiskopi 2.
Tallinn, tel. 468-24. TALLINN, Toom-Rüütli 10.
Tellimishind aastas Kr. 5.—
ühes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—
Üksiknumber 15 senti.



KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR
JA VASTUTAV TOIMETAJA
A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektiooni juhataja J. Janusson
Sektiooni nõukogu esimees J. Jaakson
Põllumajandussektiooni juhataja J. Kurkus
Sektiooni nõukogu esimees dr. E. Terasmäe
Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 10

Tallinn, 12. märtsil 1940

VI aastakäik

SISU:

CONTENTS:

PÖLLUMAJANDUS	Lk.
Tapamajad 1939. a.	170

AGRICULTURE	Page
Slaughterhouses in 1939	170

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD	
Võiturg	174
Juustuturg	174
Peekoniturg	175
Tapaloomade- ja lihaturg	175
Toornahkadeturg	176
Kanamunaturg	176
Piimaturg	176
Teraviljaturg	176
Linaturg	177
Aedviljaturg	177
Kalaturg	177

AGRICULTURAL MARKETS	
Butter Market	174
Cheese Market	174
Bacon Market	175
Cattle and Meat Market	175
Rawhide Market	176
Egg Market	176
Milk Market	176
Grain Market	176
Flax Market	177
Vegetable Market	177
Fish Market	177

VÄLISMAA MAJANDUSTEATMEID	
Oma toorainete ja jõuallikate kasvav kasustamine Skandinaavias	178

FOREIGN COUNTRIES	
Increasing Use of Domestic Raw Materials and Power Sources in Scandinavia	178

INFORMATSIOONI OSA	
Eesti Panga nädalaaruanne	180

INFORMATION PART	
Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return	180

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED	
Tekstiiltoorainete küsimus Lätis	181
Kütteainete küsimus läti raudteil	182
Läti delegatsioon Londonis	183
Ungari väliskaubandus jaanuaris 1940. a.	183
Ungari kaubanduspoliitika aktiivsus	183
Jaemüügihindade indeks Rootsis	183
Rootsi majandusolud	184
Briti kaupade soodustamine Prantsusse	184
Päritolutunnistuste nõude kaotamine Britis	184

FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION	
The Problem of Textile Raw Materials in Latvia	181
The Fuel Problem on Latvian Railways	182
Latvian Trade Delegation in London	183
Hungarian Foreign Trade in January, 1940	183
Hungarian Trade Policy	183
Swedish Retail Price Index	183
Swedish Economic Conditions	184
France Abolishes Import Licenses on Certain British Goods	184
Great Britain Abolishes Demand for Certificate of Origin on Certain Import Goods	184

PÖLLUMAJANDUS

TAPAMAJAD 1939. A. — SLAUGHTERHOUSES IN 1939.

P. Kint.

Tegevuse areng. Tapamajade ja lihajärelevaatus-asutiste arv näitas 1939. a. erakorralist tõusu seetõttu, et kõigisse uutesse linnadesse ja rahvarikkamaisse asulaisse asutati tapamajad või lihajärelevaatus-asutised. Uusi tapamaju ja lihajärelevaatuspunkte asutati 7 väikelinnadesse ja 13 mittelinnaalisesse asulaisses. M. a. jooksul avatud tapamajadest ja lihajärelevaatus-asutisist oli Suure-Jaanis avatud tapamaja säärase, kus toimiti loomade tapmisi ja lihajärelevaatus, kuna kõigis teisis toimiti ainult lihatervishoiulist kontrolli. Sääraseid arvati väikelinnadest Sindis, Kilingi-Nõmmes, Kärklas, Antslas, Kallastes ja Mustlas. Mittelinnaalises asulaistes, kus avati lihajärelevaatuspunktid, oleks nimetada — Kohtla, Sillamäe, Sonda, Püssi, Küttejõu, Märjamaa, Lihula, Risti, Rakke, Ambla, Käru, Koeru ja Järva-Jaani. M. a. jooksul katkestas tapamajalise tegevuse Pankjavitsa lihajärelevaatuspunkt. Tapamajade ja lihajärelevaatus-asutiste koguarv, mis 1938. a. oli 38, tõusis 1939. a. 57, suurenedes seega 19 võrra ehk 50%. Tapamaju, kus tegeldi loomade tapmisega ja selle kõrval toimiti ka tapetult järelevaatusel toodud loomade liha kontrolli, tegutses m. a. 18 ja peale nende kolm eksporttapamaja, kus tegeldi ainult loomade tapmisega. Lihajärelevaatus-asutisi, kus tegeldi ainult tapetult järelevaatusel toodud liha tervishoiulise kontrolliga, oli m. a. 36.

Linnaliste asulate kohta kehtib praegu nõue, et neis, kus elanike arv ületab 3000, peab tegutsema lihatervishoiulist kontrolli teostav asutis. Tegelikult on aga praegu seisund kujunenud sääraseks, et omavalitsused hoolitsevad ise lihatervishoiulise järelevaatusasutise asutamise eest, ja nõnda näeme ka, et praegu on peale tapamajade kõigis rahvarikkamais asulaistes ka lihajärelevaatus-asutised, kuigi elanike arv ei ulatu suundnormini, mida näevad ette vastavad korraldused.

Vastavalt tapamajade ja lihajärelevaatus-asutiste arvuolisele suurenemisele suure-

nes m. a. ka neist asutisist läbikäinud liha kogus, olgugi et elusloomade väljarvedu suurenes, mis mõjustab tapamajade läbikäike vähendavalt. Elusloomadest, kes võinuksid suurendada tapamajade läbikäike, veeti välja veiseid 6 041 e. a. 12 vastu ja sigu elusalt 106 958 e. a. 81 481 vastu. Muude elusloomade väljarvedu ei omanud märkimisväärset tähtsust m. a. ega ka aasta varem, samuti ei oma ka muude loomade lihaläbikäik tapamajade läbikäigust nii suurt osatähtsust, nagu veise ja sealihaga. Tapamajade ja lihajärelevaatus-asutiste lihaläbikäik näitas suurenemistendentsi. Läbikäigu suurenemine ilmes kõigi loomaliikide liha läbikäigus peale hobuseliha, milline ei oma aga imimtoidustuses tähtsust.

Tapamajade üldläbikäik.

Output of Slaughterhouses.

Tapamajade ja lihajärelevaatus-asutiste lihaläbikäigud näitasid m. a. suurenemist. Tapamajade

ja lihajärelevaatus-asutiste kogu läbikäik tõusis m. a. 341 944 kv-it 383 785 kv-le, suurenedes seega 41 841 kv ehk 12,2%. Tapamajade ja lihajärelevaatus-asutiste liha läbikäigus on suurim osatähtsus sealihaga — 168 771 kv ehk 44,0%, veiselihaga (ilma vasikalihata) — 111 774 kv ehk 29,1%, vasikalihaga — 66 884 kv ehk 17,4%, lambaliha — 35 677 kv ehk 9,3% ja hobuseliha — 680 kv ehk 0,2%. Tapamajade läbikäigud viimasel aastakümnel on arenenud tõususuunas, olgugi et tõus ei ole olnud pidev aasta-aastalt. 1930. a. oli tapamajade lihaläbikäik 239 081 kv, sealtpäele näitasid pidevat tõusu kuni 1933. a. 1934. a. ilmes väike langus võrreldes e. a-ga, järgnenud paaril aastal näitasid läbikäigud taas suurenemist, 1937. a. ilmes väike vähenemine võrreldes e. a-ga ja sealt edasi on läbikäigud taas suurenenud kuni käesoleva ajani. Tapamajade ja lihajärelevaatus-asutiste kogu läbikäikude suurenemine 1930—39. a. tõusis seega üle 60%.

Tapamajade ja lihajärelevaatus-asutiste lihaläbikäigust annab suurema osa tapama-

jades tapetud loomade liha, kuna väiksema osa moodustab tapamajadesse ja lihajärelevaatus-asutisisesse järelevaatusel toodud liha-kogus. Tapamajades tapetud loomade liha-kogus moodustas tapamajade üldlähikäigust 1939. a. 66,4% ja tapamajadesse järelevaatusel toodud tapetud loomade liha-kogus — 33,6%. Tapamajades tapetud loomade liha-kaal on kogu aeg andnud enamuse tapamajade ja lihajärelevaatus-asutiste lähikäigust, kuna tapetult järelevaatusel toodud liha kaal on moodustanud väiksema osa.

Lihalähikäik tapamajadest on viimasel ajal kujunenud palju ühtlasemaks kui mõned aastad tagasi, kuid vaatamata sellele võib märkida siiski teatud sesoonsust. Tapamajade lihalähikäik oli suurim nov. ja väikseim juulis. Üldiselt oli aga m. a. jooksul tapamajade lihalähikäigus kakas kõrg- ja 2 madalseisuperioodi. Madalseisud olid tapamajade lähikäikudes keskjalvel jaanuarveebr. ja kesksuvel juunis-juulis ning kõrgseisud üks märtsis ja teine pikem sügisel sept.-dets. Jaan. oli lihalähikäik tapamajadest 28 102 kv ehk 7,3% aastasest lähikäigust, veebr. 26 919 kv ehk 7,0%, märtsis 37 532 kv ehk 9,8%, apr. 31 110 kv ehk 8,1%, mais 31 474 kv ehk 8,2%, juunis 28 807 kv ehk 7,5%, juulis 25 921 kv. ehk 6,8%, aug. 29 710 kv ehk 7,7%, sept. 35 178 kv ehk 9,2%, okt. 36 298 kv ehk 9,5%, nov. 40 466 kv ehk 10,5% ja dets 32 268 kv ehk 8,4%.

Sealiha lähikäik. Sealiha lähikäik tapamajadest on suurim võrreldes muude lihalähikäikudega. 1939. a. oli sealiha lähikäik 168 771 kv e. a. 150 592 kv vastu, s. o. 12,1% suurem. Sealiha lähikäik tapamajadest on aastate jooksul olnud kord suurem, kord väiksem. 1930. a. oli sealiha lähikäik tapamajadest 97 776 kv. Sealiha lähikäikudele tapamajadest avaldab mõju ka elussigade väljavedu, sest neil aastail, kui elussigu veetakse palju välja, võivad tapamajade lähikäigud väheneda, kuna sel puhul kui väljavedu oleks puudunud, oleks suurem osa neist sigadest turustatud tapamajade kaudu. Sealiha lähikäiku tapamajade kaudu suurendavad väga tunduvalt eksporttapamajade lähikäigud. Eksporttapamajade sealiha lähikäigud 1939. a. olid 83 228 kv, s. o. 49,3% tapamajade sealiha üldlähikäigust ja 83,0% tapamajades tapetud sigade lihalähikäigust. Tapamajades tapeti m. a. 112 349 siga ja nende liha kogukaal tõusis 100 293 kv-le. Tapamajades tapetud sigade arv võrreldes 1930. a-ga on kasvanud enam kui kolmekordseks. Sigade tapmine kuude järgi oli varem ajal koondunud enam sügisperioodile, kuid viimasel ajal on tapmist enam ühtlustunud, kuid siiski on sigade tapmine suurim sügiskuuil. 1939. a. tõusis sigade tapmist arv kõrgeimale nov., mil tapeti 16 404 siga ehk 14,6 aasta jooksul tapetud sigade üldarvust, väikseim oli sigade tapmine juulis, mil tapeti 6 235 siga ehk 5,5% tapamajades tapetud sigade üldarvust. Et saada pilti sigade tapmise rohkusest tapamajades kuude järgi, reastame tapmist arvud kuude järgi: jaan. tapeti 8 340 siga ehk 7,4%, veebr. 7 732 ehk 6,9%, märtsis 11 121 ehk 9,9%, apr. 10 123 ehk 9,0%, mais 9 213 ehk 8,2%, juunis 7 283 ehk 6,5%, juulis 6 235 ehk 5,5%, aug. 8 760 ehk 7,8%, sept. 8 944 ehk 8,0%, okt. 8 552 ehk 7,6%, nov. 16 404 ehk 14,6% ja dets. 9 642 ehk 8,6%.

Tapamajadesse tapetult järelevaatusel toodud sigade arvus võis panna tähele suu-remat intensiivsust aasta lõppkuul. Tapamajadesse ja lihajärelevaatus-asutisisesse tapetult järelevaatusel toodud sigade koguarvust 72 836 toodi kuude järgi: jaan. 5 677 ehk 7,8%, veebr. 5 563 ehk 7,6%, märtsis 7 444 ehk 10,2%, apr. 6 367 ehk 8,7%, mais 5 638 ehk 7,7%, juunis 4 764 ehk 6,5%, juulis 3 379 ehk 4,6%, aug. 3 994 ehk 5,5%, sept. 5 886 ehk 8,1%, okt. 7 416 ehk 10,2%, nov. 7 465 ehk 10,2% ja dets. 9 243 ehk 12,7%. Tapamajades tapetud sigade arv on allunud aasta-aastalt palju suuremale kõikumisele kui tapamajade tapetult järelevaatusel toodud sigade arv. Kui tapamajades tapetud sigade arv suurenes võrreldes sellega, mis ta oli 10 aastat tagasi, kolmekordseks, suurenes tapetult järelevaatusel toodud sigade arv ainult 19,6%.

Tapamajades tapetud sead olid enamuses 65—100 kg raskused, kuna sellesse kaalurühma kuulus 60% tapetud sigade arvust, üle 100 kg raskuste sigade arv moodustas ca 14% ja alla 65 kg raskuste sigade arv — 26% tapetud sigade arvust.

Veiseliha läbikäik. Veiseliha läbikäik tapamajadest oli vasikalihata 11 774 kv ehk 29,1% tapamajade liha üldläbikäigust. Veiseliha läbikäik tapamajadest suurenes võrreldes e. a.-ga 14,2%, kuna aasta varem oli see 97 840 kv. Veiseliha läbikäik kujunes suuremaks kui ta oli kunagi varem. Veiseliha koguläbikäigust moodustas tapamajades tapetud veiste lihakaal 101 896 kv, s. o. 91,2% ja tapetult järelevaatusesele toodud veiseliha kaal oli 9 878 kv s. o. 8,8%. Veiseid tapeti tapamajades 57 514 e. a. 49 877 vastu, s. o. 15,3% rohkem. Tapamajades tapetud veiste arv viimase 10 a. jooksul on ka mitmel varemäl aastal ulatunud samale tasemele. 1930. a. tapeti tapamajades 44 969 veist, seega oli m. a. tapetud veiste arv sellest 27,9% suurem. Veiste tapmine tapamajades oli suurim sügiskul ja väiksem kevadikul ja varasuveel. Tapamajades tapetud veiste arvust tapeti jaan. 3 945 ehk 6,8%, veebr. 3 519 ehk 6,1%, märtsis 4 113 ehk 7,2%, apr. 3 056 ehk 5,3%, mais 3 850 ehk 6,7%, juunis 3 802 ehk 6,6%, juulis 4 325 ehk 7,5%, aug. 5 163 ehk 9,0%, sept. 6 705 ehk 11,7%, okt. 7 531 ehk 13,1%, nov. 6 060 ehk 10,5% ja dets. 5 445 ehk 9,5%. Tapamajadesse ja liha-järelevaatus-asutisisesse tapetult järelevaatusesele toodud veiste arv liikus enamvähem sama rada nagu tapamajades tapetute arvu juures. Kõige vähem toodi tapetult järelevaatusesele veiseid apr. — 5,5% aastasest läbikäigust, kuna suuremaks kujunes tapetult järelevaatusesele toodud veiste arv sügiskul, saavutades kõrgseisu sept., mil nende arv tõusis 12,0% aastasest läbikäigust. Tapamajadesse tapetult järelevaatusesele toodud veise-lihakogused viimasel aastakümnel on olnud muutlikud ja näidanud suurenemistendentsi. 1930. a. toodi tapetult järelevaatusesele 5 109,9 kv veiseliha ja 1919. a. 9 877,7 kv, s. o. 93,3% rohkem.

Vasikaliha läbikäik. Vasikaliha läbikäik tapamajadest näitas m. a. suurenemist. 1938. a. oli tapamajade vasikaliha läbikäik 64 031 kv ja 1939. a. tõusis 66 884 kv-le, s. o. 4,5%. Vasikaliha läbikäik tapamajadest 1939. a. moodustas 17,4% tapamajade liha üldläbikäigust. Lehmade arvu suurenemisega m. a. suurenes ka poegimiste arv, millega kaasus suurem vasikate tapmi-

ne. Tapamajades tapetud ja tapetult järelevaatusesele toodud vasikate koguarv 1939. a. tõusis üle 167 000, missugusest arvust tapeti tapamajades 42% ja toodi tapetult järelevaatusesele 58%. Vasikate tapmine on koonduanud kevadisele lehmade poegimisperioodile, kuna sügiskul on vasikate tapmine väike, sest siis on ka vasikate sündimus väiksem. Tapamajades tapeti vasikaid jaan. 6 423 ehk 9,1% tapamajades tapetud vasikate koguarvust, veebr. 6 186 ehk 8,8%, märtsis 10 273 ehk 14,5%, apr. 10 312 ehk 14,6%, mais 8 715 ehk 12,3%, juunis 8 207 ehk 11,6%, juulis 5 908 ehk 8,3%, aug. 3 064 ehk 4,3%, sept. 2 049 ehk 2,9%, okt. 1 955 ehk 2,8%, nov. 3 222 ehk 4,6% ja dets. 4 362 ehk 6,2%. Vasikate tapmine tapamajades on seega väga hooajalise ilmega, kuid enam hooajaline on vasikate kodune tapmine, mida näitab tapetult järelevaatusesele toodud vasikate arv. Tapetult toodi tapamajadesse ja liha-järelevaatus-asutisisesse vasikaid jaan. 7 095 ehk 7,3%, veebr. 10 105 ehk 10,5%, märtsis 17 873 ehk 18,5%, apr. 13 336 ehk 13,8%, mais 13 774 ehk 14,3%, juunis 10 994 ehk 11,3%, juulis 6 258 ehk 6,5%, aug. 3 022 ehk 3,1%, sept. 2 514 ehk 2,6%, okt. 2 272 ehk 2,4%, nov. 3 430 ehk 3,6% ja dets. 5 842 ehk 6,1%.

Lambaliha läbikäik. Lambaliha läbikäik tapamajadest näitas m. a. suurenemist. 1938. a. oli tapamajade lambaliha läbikäik 28 773 kv, tõustes 1939. a. 35 677 kv-le ehk 24,0%. Lammaste tapmine koos lammaste arvu suurenemisega viimaseil aastail on näidanud suurenemist. 10 a. tagasi oli tapamajade läbikäigus lambaliha läbikäik 18 982 kv, seega oli m. a. läbikäik sellest ligi 2 korda suurem. Lambaliha läbikäik tapamajade lihaläbikäigust moodustas m. a. 9,3%. Lammaste tapmine on koondunud hooajaliselt sügiskule, nagu vasikate tapmistepuhul toimus kevadikul. Lambaliha läbikäigud, tapamajades tapetud kui ka tapetult tapamajadesse ja liha-järelevaatus-asutisisesse toodud lihast näitasid erakorralist kõrgseisu sept. ja okt. Tapamajades tapetud lammaste arv kujunes kuude järgi aastasest kogu läbikäigust jaan. 2 948 ehk 3,7%, veebr. 2 332 ehk 3,0%, märtsis 3 054 ehk 3,9%, apr. 2 564 ehk 3,3%, mais 2 454 ehk 3,1%, juu-

nis 3 631 ehk 4,6%, juulis 5 612 ehk 7,2%, aug. 9 711 ehk 12,4%, sept. 14 366 ehk 18,3%, okt. 13 346 ehk 17,4%, nov. 12 879 ehk 16,4% ja dets. 5 261 ehk 6,7%. Tapamajadesse tapetult järelevaatusele toodud lammaste arv oli kuude järgi jaan. 1 612 ehk 4%, veebr. 1 106 ehk 2,8%, märtsis 1 004 ehk 2,5%, apr. 639 ehk 1,6%, mais 642 ehk 1,6%, juunis 862 ehk 2,1%, juulis 2 528 ehk 6,2%, aug. 5 507 ehk 13,6%, sept. 8 425 ehk 20,8%, okt. 9 185 ehk 22,7%, nov. 6 111 ehk 15,1% ja dets. 2 839 ehk 7,0%.

Suuremaid tapamaju.

Larger Slaughterhouses.

Tegutsevaid tapamaju võib liigitada 3 liiki: esiteks linnatapamajad, milliste ülesandeks on loomade

tapmine ja tapetult järelevaatusele toodud loomade liha tervishouline kontroll. Teise liigi moodustavad lihajärelevaatus-asutised, kus loomi ei tapeta, vaid teostatakse ainult tapetult järelevaatusele toodud loomade liha tervishoulist järelevalvet. Kolmanda liigi moodustavad eksporttapamajad, kus valmistatakse peamiselt eksportsaadusi. Tapamajade ja lihajärelevaatus-asutiste ülesandeks on linnade ja alevike varustamine tervishoitududele vastava lihaga. Sõltuvalt ülesandest on kujunenud seisund — mida suurem keskus, kus asub tapamaja, seda suurem on ka läbikäik. Tallinn kui suurima rahvaarvuga linn omab ka suurima läbikäiguga tapamaja. Tallinna linnatapamaja läbikäik oli m. a. 102 373 kv, aasta varem — 104 148 kv. Tallinna linnatapamaja kohta võib tähendada, et tema läbikäik on viimase paari aasta jooksul näidanud vähenemist. Samal ajal on aga ühisus „Lihaeksporti“ Tallinna tapamaja läbikäigud näidanud suurenemist, mis kompenseerib tunduvalt linnatapamaja läbikäigu vähenemist. Tallinna linnatapamaja läbikäigus oli suurem osatähtsus tapetult järelevaatusele toodud loomade lihal kui tapamajas tapetuil. Tapetult toodi järelevaatusele 57 958 kv liha ja tapamajas tapetute lihakaal tõusis 44 415 kv-le. Tallinna linnatapamaja läbikäigust moodustas seega tapetult järelevaatusele toodud liha 56,6% ja tapamajas tapetud loomade liha — 43,4%. Tallinna linnatapamaja läbikäigus oli suurima osatähtsusega veiseliha. Tapamajas tapetud veiste lihakaal (ilma va-

sikateta) oli 35 616 kv ja tapetult järelevaatusele toodute lihakaal — 494 kv, seega veiseliha läbikäik kokku 36 110 kv ehk 35,3% tapamaja üldläbikäigust. Läbikäigu suuruselt veiseliha järgnes sealihha, mis oli 31 633 kv ehk 30,9% tapamaja üldläbikäigust. Vastupidi veiseliha läbikäigule moodustas sealihha läbikäigus suurima osa tapetult järelevaatusele toodud liha, mida oli 27 378 kv ehk 86,5% kogu läbikäigust. Tallinna linnatapamaja läbikäigus on suure osatähtsusega ka vasikalihha läbikäik, mis oli 26 739 kv ehk 26,1% tapamaja üldläbikäigust. Enamuse vasikalihha läbikäigust oli tapetult järelevaatusele toodud liha — 25 422 kv ehk 95,1% vasikalihha üldläbikäigust. Muude loomade lihaläbikäik oli 7,7% tapamaja üldläbikäigust. Läbikäigu suuruselt Tallinna linnatapamajale järgneb Üh. Lihaeksporti Tallinna eksporttapamaja. Linnatapamajadest Tallinna tapamajale järgnes Tartu linnatapamaja, millise lihaläbikäik oli 40 667 kv. Vastupidiselt Tallinna linnatapamaja läbikäigule oli Tartu linnatapamaja läbikäigus tapamajas tapetud loomade lihakaal suurem kui tapetult järelevaatusele toodud. Tartu linnatapamajas oli tapetud loomade lihakaal 21 305 kv ehk 52,4% ja tapetult järelevaatusele toodute lihakaal — 19 362 kv ehk 47,6% tapamaja üldläbikäigust. Tartu linnatapamaja läbikäigust moodustas veiseliha läbikäik 13 049 kv ehk 32,1%, sealihha — 13 159 kv ehk 32,4%, vasikalihha — 9 698 kv ehk 23,8%, lambalihha — 4 486 kv ehk 11,0% ja hobuseliha 275 kv ehk 0,7%. Läbikäigu suuruselt Tartu linnatapamajale järgnes Võru linnatapamaja, mille lihaläbikäik oli 13 824 kv; sellest moodustas tapamajas tapetud loomade lihakaal 10 420 kv ehk 75,4% ja tapetult järelevaatusele toodute lihakaal 3 404 kv ehk 24,6%. Võru tapamajale läbikäigu suuruselt järgnes Pärnu linnatapamaja, mille lihaläbikäik oli 11 850 kv. Pärnu linnatapamaja läbikäigust moodustas tapamajas tapetud loomade lihakaal 9 781 kv ehk 82,5% ja tapetult järelevaatusele toodute lihakaal — 2 070 kv ehk 17,5%. Narva linnatapamaja m. a. läbikäik oli 9 103 kv, millisest kogusest tapamajas tapetud loomade lihakaal moodustas 6 919 kv ehk 76,0% ja tapetult järelevaatusele toodute lihakaal — 2 184 kv ehk 24,0%. Viljandi linnatapamaja

lääbikääik oli m. a. 9 067 kv, millisest kogusest tapamajas tapetud loomade lihakaal moodustas 7 432 kv ehk 82,0% ja tapetult järelevaatusele toodute lihakaal — 1 635 kv ehk 18,0%. Rakvere linnatapamaja läbikääik m. a. oli 8 978 kv, millisest kogusest moodustas tapamajades tapetute lihakaal 5 413 kv ehk 60,3% ja tapetult järelevaatusele toodute lihakaal — 3 560 kv ehk 39,7%. Valga linnatapamaja m. a. läbikääik oli 8 284 kv, millisest kogusest moodustas tapamajades tapetud loomade lihakaal 5 099 kv ehk 61,5% ja tapetult järelevaatusele toodute lihakaal — 3 186 kv ehk 38,5%. Petseri linnatapamaja läbikääik oli 6 660 kv, millisest kogusest moodustas tapamajades tapetud loomade lihakaal 4 949 kv ehk 74,3% ja tapetult järelevaatusele toodute lihakaal — 1 711 kv ehk 25,7%.

Eksporttapamajade läbikääigud on aastate jooksul arenenud tõususuunas. Kui alles mõned aastad tagasi olid eksporttapamajade läbikääigud väiksemad kui kõige suuremal linnatapamajadel, ületas m. a. ainult Tallinna linnatapamaja läbikääik kõigi eksporttapamajade läbikääigud üksikult ja Tartu linnatapamaja läbikääik ületas Üh. Lihaekspordi Võhma tapamaja läbikääigu, jäädes Tallinna ja Tartu eksporttapamajade läbikääikudest väiksemaks. Eksporttapamajade läbikääigus esineb ainult tapamajades tapetud loomade lihako-

gus, kuna eksporttapamajad ei tegele tapetult järelevaatusele toodud liha järelevaatamisega. Eksporttapamajadest oli suurima läbikääiguga Üh. Lihaekspordi Tallinna tapamaja, mille läbikääik tõusis 57 982 kv-le. Üh. Lihaekspordi Tallinna tapamaja läbikääigus oli suurim osatähtsus sealihale — 24 447 kv ehk 42,2% liha üldilääbikääigust, veiselihale — 21 161 kv ehk 36,5%, lambaliha — 10 122 kv ehk 17,5% ja vasikalihale — 2 252 kv ehk 3,9%. Üh. Lihaekspordi Tartu tapamaja läbikääik oli 42 023 kv ja sellest moodustas sealihale 33 059 kv ehk 78,7%, veiselihale 6 138 kv ehk 14,6%, vasikalihale 2 497 kv ehk 5,9% ja lambaliha 329 kv ehk 0,8%. Üh. Lihaekspordi Võhma tapamaja läbikääik oli 31 129 kv, millest oli sealihale 25 721 kv ehk 82,6%, vasikalihale 2 819 kv ehk 9,1%, veiselihale 2 586 kv ehk 8,1% ja lambaliha 54 kv ehk 0,2%. Eksporttapamajade läbikääik kokku oli 131 135 kv ehk 34,2% tapamajade üldilääbikääigust.

Kokkuvõttes kõigi tapamajade tegevuse kohta viimasel ajal ja samuti ka viimasel aastal võib märkida läbikääikude suurenemist. 1939. a. avati rida uusi tapamajade ja lihajärelevaatatus-asutisi, millised tulevad kasuks meie lihaturu üldisele korraldusele. Tapamajade läbikääikude suurenemisega on tarbijal enam kindlustatud liha vastavus tervis- hoiunõudele.

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÖITURG. — BUTTER MARKET.

Võihinna noteerimiskomisjoni koosolek toimus erakordselt kolmapäeval 6. III s. a., mil noteeriti eksportvõihinnaks 209 s. kg franko saatejaam. Esmaspäeval, 11. III s. a. lükati aga eksportvõihinna noteerimine edasi.

Sõjaolukorrast tingituna on võid päritolu küsimus hinnamäärana importmais peagu kõrvaldatud, kuna sisseostuhinnad on määratud kindlaiks. Seetõttu eksportvõihinna noteeringud sõltuvad transpordikuludest suuremal

määral kui varem. Viimased võihinna noteeringud Ekr. olid, näit., Taanis kr. 2,18, Rootsis kr. 2,16, Eestis kr. 2,09 ja Hollandis kr. 1,80 kg. Madal võihind Hollandis on sundinud otsima võile uusi turge. Senini on saavutatud juba teatavat edukust Itaalias ning Šveitsis. Viimases on piimatoodang erakorralise külma tagajärjel tunduvalt vähenenud, mistõttu võid sisseveovajadus on suurenenud.

JUUSTUTURG. — CHEESE MARKET.

Juustuturul püsib seisund endiselt kindlana.

Tallinnas noteeriti juustuhindade noteeri-

miskomisjoni koosolekul 11. III eksport-šveitsi juustu kohta franko Tallinn järgmised hinnad:

Šveitsi juust hinnati:

	Juusturatta raskus:	
	80 kg. ja üle	alla 80 kg.
12 A palli	143 s. kg.	138 s. kg.
12 B "	140 " "	130 " "
11 A "	135 " "	125 " "
11 B "	132 " "	122 " "
10 ABC palli	128 " "	128 " "

Nimetatud sissetulnud juustude vanus peab olema vähemalt 120 päeva.

Siseturujuustu-hinnaks noteeriti šveitsi juust 132 s. kg, edami juust 130—135 s. kg, baksteini juust 115—125 s. kg. ja tilsiti juust 115—125 s. kg. Konservjuust noteeriti rasva-

sisalduse järgi: juust, mille kuivaines on vähemalt 35% rasva, 115—140 s. kg, vähemalt 45% rasva — 135—200 s. kg ja vähemalt 50% rasvasisaldusega juust — 210 s. kg.

Ühes riikliku juurdemaksuga saavad juustutööstused eksporditava šveitsi juustu eest järgmist hinda:

	Juusturatta raskus:	
	80 kg. ja üle	alla 80 kg.
12 A palli	198 s. kg.	188 s. kg.
12 B "	185 " "	175 " "
11 A "	180 " "	170 " "
11 B "	157 " "	147 " "

Turudentents kindel.

PEEKONITURG. — BACON MARKET.

Peekon- ja elussigade turul seisund muutusetu. Kokkuostetavate I ja II sordi peekon sigade hinda tõsteti 3 s. kg-lt. II sordi raskemakaaluliste — 75,5—80 kg — ja III, IV sordi sigade eest makstakse siseturu hindu.

11. III — 17. III s. a. maksavad Liha-ekspordi ühistapamajad põllupidajatele peekon sigadest järgmisi hindu senti kg-lt;

Tapakaal	1. sort	2. sort	3. sort	4. sort
60—72 kg.	107	102	Siseturu hinnad	
55,5—59 "	102	98	"	
72,5—75 "	102	98	"	
75,5—80 "	98	Siseturu hinnad		

TAPALOOMADE JA LIHATURG. — CATTLE AND MEAT MARKET.

Tallinna tapaloomade ja lihaturul on veiselihahinnad püsinud kolm nädalat ühel tasemel. M. n. märgiti vaid üksikute sortide juures eluskaalu hinna tõusu 1 s. kg-lt. Nii maksus suurmüügil veiseliha:

Suured pullid: rammusad 59—62 s. ja keskmised 57—59 s. kg; eluskaalu järgi 37—39 s. kg.

Väiksemad pullid: rammusad 57—60 s., keskmised 56—57 s. ja lahjad 54—56 s. kg; eluskaalu järgi 33—35—37 s. kg.

Lehmad: nuumatud 62—67 s., rammusad 57—62 s., keskmised 48—54 s., lahjad 43—47 s. ja praak 39—43 s. kg; eluskaalu järgi alates lahjadest 25—32—37—40 s. kg.

Mullikad: nuumatud 62—67 s., rammusad 57—60 s., keskmised 54—57 s. ja lahjad 44—52 s. kg; eluskaalu järgi 31—34—36—40 s. kg. K. n. on loota enamvähem püsivaid hindu.

Ka elussigade kokkuostuhinda tõsteti kergema- ja raskemakaalulisel 2 s. kg-lt, keskmise raskusega sigade hinda — 1 s. kg-lt.

Samal ajavahemikul makstakse elussigadest kuni 120 kg rasked 74 s. eluskaalu-kg, 121—160 kg rasked — 81 s. eluskaalu-kg ja üle 161 kg rasked — 74 s. eluskaalu-kg.

Sead raskusega 90—110 kg eluskaalu, sõltuvalt transpordivõimalusist, võivad minna ekspordiks kas elussigadena või tapetult.

Poeginud emiseid ekspordiks ei võeta vastu.

Vasikate pakkumine oli keskmine, nõudmine hea. Hinnad paranesid lahja ja keskmise sordi juures 5 s. kg. Hinnatõus oli tingitud peamiselt vasikanaha-hinna kallinemisest. Vasikalihast maksti: nuumatud 70—75 s., rammusad 60—67 s., keskmised 57—60 s. ja lahjad 53—57 s. kg; eluskaalu järgi vastavalt sordile 37—42—48—56 s. kg. Hinnad eelolevaks nädalaks kindlad, kuid pühade-eelsel nädalal on loota tõusu.

Lammaste pakkumine väike, nõudmine keskmine. Hinnad jäid muutusetu. Turg on kindel.

Sealiha pakkumine oli keskmine, nõudmine hea, eriti aga rasvasigadele. Hinnad paranesid nädala keskmiselt rasvasigadel 4 s. ja teiste sortide juures 1—2 s. kg-lt. Nii makusid rasvasead 106—110 s., noored peekonkaalulised 104—107 s., lihasead 102—106 s. ja vanad emised 90—92 s. kg. Eluskaalu järgi makusid rasvasead 82 s. ja lihasead 80 s. kg.

TOORNAHKADETURG. — RAWHIDE MARKET.

Toornahkadeturu seisund püsib juba kauemat aega ühtlasel tasemel.

Toornahkade hindade noteerimiskomisjoni koosolekul Börsikomitees 8. III s. a. noteeriti toornahkade hindadeks franko vastuvõtupunkt 11. III — 17. III s. a.:

Veisenahead, värsked I sort pulli-110 s. kg, lehma- ja mullikanahad 90 s. kg, II sort pulli-100 s. kg, lehma- ja mullikanahad 80 s. kg ja praaknahad 65 s. kg; soolatud I sort pulli-130 s. kg, lehma- ja mullikanahad 110 s. kg, II sort pulli-115 s. kg, lehma- ja mullikanahad 96 s. kg ja praaknahad 82 s. kg.

Vasikanahad, kuivad I sort, kerged

värskelt raskusega kuni 3,5 kg kr. 5,50 tk, II sort värskelt raskemad kui 3,5 kg kr. 1,75 kg ja III sort praaknahad kr. 4,00 tükk.

Lambanahead, I sort OJ kr. 4,10 tk, II sort J kr. 3,50 tk., III sort L kr. 2,75 tk., IV sort K kr. 2,25 tk. ja V sort praaknahad kr. 0,80 tk.

Hobusenahead, I sort soolatud 17 kg rasked ja üle ning värskelt 20 kg rasked ja üle kr. 13.— tk., II sort soolatud nahad alla 17 kg rasked ja värskelt alla 20 kg rasked kr. 9.— tk. ja III sort praaknahad kr. 5.— tk.

Tendents kõigi nahaliikide juures kindel.

KANAMUNATURG. — EGG MARKET.

M. n. jääd kanamunade hinnad välisturgudel e. n. tasemele, mistõttu meie eksportmunade kalkulatsioonihinnaks kujunes 127 s. kg. Riiklikult kindlustatud hinna tõttu noteeriti eksportmunade hinnaks 130 s. kg franko kogumispunkt. Siseturumunade hinnaks noteeriti 120 s. kg ja väikeste kana-

munade hinnaks 90 s. kg franko kogumispunkt. Tendents püsiv.

Siseturul maksusid m. n. kanamunad s. paar:

Tallinnas	16—18	Pärnus	16—18
Tartus	16—19	Rakveres	18—19
Viljandis	16—18	Narvas	20
Valgas	18—20		

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Piimahinnad püsivad. Piimahindade noteerimiskomisjoni koosolekul 11. märtsil s. a. Börsikomitee juures noteeriti Tallinna kohta lahtisele piimale endised hinnad, s. o. I valiku rööskpiim müügil piimakauplustele 14 senti liiter ja müügil piimatööstustele 13 s. l., II valiku rööskpiim müügil piimakauplustele 12 s. l. ja müügil piimatööstustele 11 s. l. Nõudmine piima järele m. n. keskmine; nõudmine-pakkumine püsivad tasakaalus.

Väikemüügil maksus piim piimakauplustes m. n. senti liiter:

	I valik		II valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinnas	18—20	—	15—17	14—15
Tartus	17—18	14—15	—	13—14
Narvas	16	—	—	13
Pärnus	19	—	15	14
Rakveres	17	—	—	13
Valgas	16	—	—	12
Viljandis	16	—	—	12—13

TERAVILJATURG. — GRAIN MARKET.

Hindade langus, mis nädal varem ilmes maailma teraviljaturgudel, peatus m. n. ja võis konstateerida nädala keskmiselt väikest hindade paranemist kõigi viljade juures ja kõigil tähtsamail turgudel.

Rukki hinnaks noteeriti m. n. keskmiselt Chicagos 67,48 c. buš. e. n. 66,42 c. vastu, s. o. 11,08 kr. kv. e. n. 10,90 kr. vastu ehk 1,7% hinnatõusu. Winnipegis noteeriti m. n. keskmiselt rukki hinnaks 73,45 c. buš. e. n. 73,23 c. vastu, s. o. 12,06 kr. kv. e. n. 12,02 kr. vastu ehk 0,3% hinnatõusu.

Nisuhinnaks noteeriti m. n. keskmiselt Chicagos 103,68 c. buš. e. n. 102,04 vastu, s. o. 15,88 kr. kv. e. n. 15,63 kr. vastu ehk 1,6% hinnatõusu. Winnipegis noteeriti nisuhinnaks m. n. keskmiselt 89,50 c. buš. e. n. 88,94 c. vastu, s. o. 13,71 kr. kv. e. n. 13,63 kr. vastu ehk 0,6% hinnatõusu.

Maisihinnaks noteeriti m. n. keskmiselt Chicagos 56,88 c. buš. e. n. 56,48 vastu, s. o. 9,34 kr. kv. e. n. 9,27 kr. vastu ehk 0,3% tõusu.

LINATURG. — FLAX MARKET.

Linaturu nõrgenemine, mis leidis aset veebr. kestel, on jäänud ära ja praegust seisundit tuleb iseloomustada stabiilsena, kuigi praeguseni ei saa konstateerida uut hindade tõusu.

Belgia toorlinatööstusis on alanud uus linaleotushooleg ja varsti saadakse taas loetatud linavarsi harimiseks, mis tähendab võimalikku pakkumise tõusu edaspidi.

Iiri kudumisvabrikute jaoks on ostetud Belgiast suuremal kogusel linast lõnga — 200 000 vihti, mis vastab Iiri ketrusvabrikute 1 nädala toodangule.

Uue linakülvi ettevalmistusega on tegevad kõik Lääne-Euroopa linakasvatusmaad.

Prantsuses kardetakse linakasvupinna langust võrreldes 1939. a-ga, seda esiteks tööjõupuudusel ja teiseks, et belgia toorlinavabrikandid ja ettevõtjad on ettevaatlikumad linamaa rentimisel Prantsusest, kuna neil oli raskusi linavarte veoga Belgiasse. Ka linaseemet on prantslased vedanud ainult vähe sisse Hollandist ja kavatsevad ajada läbi peamiselt oma seemnega.

Belgias arvestatakse k. a-ks rekordset linakasvupinna tõusu, kuna linaturg on

soodus, kuid linavarte sisseveoga Hollandist ja Prantsusest oli raskusi. Huvi linakasvatuse suurendamise vastu ilmneb juba selleski, et linakasvatuseks sobivate maade rentimisel pakutakse erakordselt kõrget renti.

Ka P.-Iiris tehakse pingutusi linakasvupinna tõstmiseks. On otsustatud maksta rohukamara, all seisnud põldude künni alla võtmisel preemiaid £ 2 aakri kohta, s. o. ca kr. 85.— ha kohta. Ka on peetud tarvilikuks anda talundipidajatele riiklikku laenu linaseemne hankimiseks £ 3 aakri kohta.

Toorlinavabrikute seisundi selgitamisele on asutud P.-Iiris, et suureneva linavarte saagi harimisega ei oleks raskusi. Praegu on seal W. J. Megaw poolt kogutud andmeid 532 linaharimispunkti, milledest 240 ei ole töökorras. Edaspidi kavatsetakse rajada enam suuremaid toorlinavabrikuid väikeste linaharimispunktide asemel, kus toimuks ka linaleotamine, nii et talundipidaja võiks oma linavarred müüa kohe põllult vabrikusse.

Meie linaturuseisundis ei ole viimasel nädalal toimunud nimetamisväärt muudatusi.

Linahinnad 8. III k. a. noteeriti eelmise nädala tasemele.

AEDVILJATURG. — VEGETABLE MARKET.

Uudisartiklina on toodud müügile esimesi rediseid, neist nõuti kuni 40 s. kimp. Salat maksub endiselt kuni 8 kr. kg. Ka teiste köögiviljade hinnad ei ole muutunud.

Õunte pakkumine on keskmine, hinnas on märgata väikest tõusu, mis on ka täiesti loomulik, kuna kauema säilitamise juures iga päevaga suureneb kadu riknenud kauba näol.

Aedsaaduste hinnad noteeriti 8. III järgmiselt:

Õunad, eksportkõblikud, pakkimiskuludeta, ilma riikliku juurdemaksuta, franko kokkuostupunkt, talisordised I valik 48 s. kg ja II valik 40 s. kg. Tendents kindel.

Jõhvikad, eksportkõblikud, pakkimiskuludeta, franko kokkuostupunkt 35 s. kg. Tendents kindel.

Konservkurgid, eksportkõblikud, franko ladu Tallinn, ca 5 kg neto-plekk-toosides kr. 2.70. Tendents püsiv.

Võrreldes e. n. noteeringuga 1. III on aedsaaduste hinnad jäänud muutumata, Sibulate hind jäi ka seekord noteerimata.

Tallinna turul maksusid 11. III:

	s. kg.		s. kg.
Õunad	30—80	Rohelised herved, soolatud	80—100
Jõhvikad	50	Seened, konservit.	500
Sibulad	25—30	Tomatipüree	250—300
Peakapsas	35—40		s. tk.
Hapukapsas	35—40	Kurgid, konserv.	2—6
Kaalikas	20—25	Rohelised sibulad	5—6
Peet	20—25	Murulaugu kimp	5
Porgand	25—30	Redised, kimp	35—40
Salat	600—800		
Rõigas	200—225		

KALATURG. — FISH MARKET.

M. n. kalasaak, peale ahvena ja tursa, kujunes endiselt mitterahuldavaks, mistõttu siseturu-kalahinnad püsivad ikka veel kõrged,

mõne sordi juures on näha isegi kallinemist: kohast I valikus nõuti kuni 160 s. kg, ja II valikus 130—140 s. kg, latikast (suured) kuni

110 s. kg, haugist kuni 100 s. kg. Elavamalt kaubitseti ahvenaga, millist oli müügil suures valikus: I valiku ahvenat müüdi 50—60 s. kg, kuna Narvas nõuti ahvenast 25—50 s. kg ja I valiku kohast 160—180 s. kg.

Räimekaubanduses valitseb vaikne tegevus. Tallinna turule saabub igal varahommikul mõnesid kastitaisi värskeid räimi, millised, vaatamata kõrgele hinnale, suuremas osas ostetakse ja saadetakse tursapüüki teostavaile kalureile — õngede söödastamiseks; väiksem osa räimi müüakse jaemüügil. Räumehind nädala kestel 60—90 s. kg.

Narva lahe räimekalastus andis nädala kestel vaid 1000 kg, milline turustati Narvas 40 s. kg.

Tursakalastus areneb rahuldavalt, turska müügil rohkem ja soodsate hindade tõttu areneb kaubitsemine elavalt. Turska müüdi Tallinnas terve kala viisi 17—20 s. kg lõigatult 25—45 s. kg, Narvas ja Tartus 20—25 s. kg.

Soolakalakaubanduses valitsemis elav tegevus. Eriti rohkesti nõuti kodumaist soolasilku. Suure nõudmise tõttu soolasilgu

hind kallines tunduvalt: reastatult silke müüdi 50 s. kg ja reastamata 40—45 s. kg. Soolasilgu tagavarad on väikesed, mis võib põhjustada ka edaspidi tõusu müügihinnas.

Et värsket turska on müügil rahuldavalt, on nõudmine soolatud tursale tagasihoidlikum, kuigi müügihindi püsib madalal tasemel — 25 s. kg piires. Suitsukalakaubanduses valitseb vaikne tegevus. Suitsuräimi müüdi 25 s 10 tk.

Tähtsamate kalaliikide turuhinnad s kg

	Tallinn 9. III	Tartu 9. III	Narva 8. III
Angerjas, värske . . .	200—280	—	—
Siig, . . .	80—150	90—120	—
Koha, " I valik	140—160	120—190	160—190
Koha, " II valik	130—140	—	—
Latikas, " . . .	60—110	90—80	40—80
Haug, " . . .	65—100	65—80	80—100
Ahven, " mere	40—60	—	—
Ahven, " järve	30—50	20—25	25—50
Särg, " . . .	25—28	15—20	—
Linask, " . . .	—	60—70	—
Luts, " . . .	50—55	30—45	50
Vimb, " . . .	40—60	—	—
Kiisk, " järve	—	20—25	22—25
Räim, " . . .	80—90	—	40
Tursk, " . . .	17—25	20—25	20—25
Tursk, lõigatult . . .	28—45	—	—

VÄLISMAA MAJANDUSTEATMEID

OMA TOORAINETE JA JÕUALLIKATE KASVAV KASUSTAMINE SKANDINAAVIAS. *)

INCREASING USE OF DOMESTIC RAW MATERIALS AND POWER SOURCES IN SCANDINAVIA.

Mereblokaadi mõjust vabanemiseks on Skandinaavias hakatud hindama rahuajal vähetasuvuse pärast unarussejätetud toorainete ja jõuallikate taaskasutamist ning uute avastamist. Nende maade tugev väliskaubanduslik sõltuvus tuleneb asjaolust, et üksikuist maist on võimalik vaid teatavate väheste kaupade väljavedu, millest on vastavalt tingitud ka sissevedu. Skandinaavia riigid vajavad kahte rühma eriti tähtsaid sisseveokaupu: siseturutööstuse tooraineid ning põletus- ja jõuaineid.

Pärastsõja- ja eriti aastail pärast ülemaailmset majanduskriisi arenes industrialiseerimine põhjamaail erakordselt jõudsasti. Paljusid siseturgu varustavaid tööstusi, millised tarvi-

tasid peamiselt välismaisi tooraineid, ehitati õige täielikeks. Praeguses sõjaolukorras ähvardab ka selliseid tööstusi seisumajäämine toorainete puudusel. Põhjariiges on seda tööstuse nõrka kohta juba kaua tuntud ja üksikuis ringkonnis nende puuduste kõrvaldamiseks võetud tarvitusele ka abinõusid, ent senini on osutunud need väheseiks, kuna normaaloalukorras ei olnud vähemtasuvate toorainete maapõuevarade avastamine ja kasustamine eramaajandusele küllalt meelitatav. Nüüd on aga oma maa jõuallikate ja toorainete maavarade kasustamine saanud hädavajalikuks.

Põhjamaade metallitööstusist sõltub Taani täielikult välismaiste toorainete juurdeveost, kuna Rootsi ja Norra saavad ülekaalukalt oma toorained sisemaalt. Nii on Rootsis

*) „Wirtschaftsdienst“, Heft 50. 15. XII 1939.

20 aastat tagasi seismajäetud Fröa-kaevandus Areskutanis vaseärtsi tootmiseks seatud taas korda. Nikli ja vaseärtsi tootmine Norrbottenis näis rahuajal ebatsuv, kuid oleviku sõjaolukorras tuleb hakata tootma ka sealt. Ka Västerbottenis avastatud vase-, tina- ja tsingileide hakatakse kiiresti kasustama. Samuti on võimalusi värviliste metallide tootmiseks Norras.

Põhjamaade tekstiiltööstuste varustamine oma maa tekstiiltoorainetega on väga piiratud ja see ei ole ka siis täielikult võimalik, kui pingutada oma maa tekstiiltoorainete tootmisvõimet. Lammaste pidamine neis mais näitab vaid nõrku reserve, ja kuna selle arendamine on võimalik ainult pika aja jooksul ning karjamaade kasustamine on piiratud, on siin teatud tagajärgede saavutamine siiski võimalik. Sama kehtib linakasvatamise arendamise kohta. Parimaks võimaluseks jääb siin intensiiveerida kunstiüdi ja tselluloosvilla tootmist, millega Norras ja Rootsis on tehtud juba algust, kus villa- ja puuvillatööstused seatakse ümber kunstlõngatööstusiks.

Sisemaiste toit- ja maitseainete oma maa toorainetega varustamise võimalused on Skandinaavias paranenud, rahuldades oma maa tarvidust. Leivaviljadega varustamises on põhjariigid autarksed, — vaid Norra sõltub pisut sisseveest. Sama kehtib ka liha- ja rasvatagavaradega varustamise kohta. Nii kauaks, kuni ei ole võimalik suurendada margariini tootmist rahuldavamaks hädavajalike toorainete puudumise tõttu, asendatakse margariin võiga. Ülemere tulevate loomasöödavahendite juurdeveo ärajäämisega on vähenenud täisväärtuslike karjasaaduste tootmine, kuid oma maa tarviduseks jätkub seda küllaldaselt. Taani võib aga karjasaadusi praegugi tublisti vedada välja. Rootsi ja Taani suhkrutööstusile jätkub oma maa tooraineist suhkrutarviduse katmiseks. Taani veab suhkrut välja oma lähismaise — Norrasse ja Soome. Soomes on juba mitmeil aastail püütud edendada suhkrunaeri kasvatamist, ja seda jätkatakse seal sama tulemusrikkalt nagu Rootsisiki. Väheste aastate jooksul on seal riikliku abiga jõutud oma maa vajaduste rahuldamiseni. Ka teiste tööstusharude — naha-, keemia-, ehitus- ja muude tööstuste — toorainete paremini töötlemise intensiiveerimine on andnud häid tagajärgi. Oma maa nahkadega varustamine on

korraldatud nii, et on loobutud toornahkade väljaveost ja selleks minevad nahad on suunatud peennahatööstusisse varem suurel määral sisseveetud nahkade asendamiseks.

Põhjamaade peamiseks jõuallikaiks on olnud senini põletuspuud ja veejõud. Põletus- ja jõuainetega on Skandinaavia end peagu täielikult varustanud sisseveoga välismaalt, sest oma maa kivisütt ja turvast ei ole seal senini nimetamisväärselt kasustatud. Ka ses suhtes avaneb seal suuri võimalusi vähendada sõltuvust välismaist. Rootsis on hakatud intensiivsemalt ekspuuteerima kivisöökaevandusi, samuti Spitzbergenis ja Färöeri saaril, ühtlasi suurendatakse turbatoodangut, et seda kasustada senisest suuremal määral energiatootmiseks Rootsis kui ka Taanis. Viimases toodeti 1939. a. 400 000—450 000 tn turvast ja seda kogust tahetakse veelgi tublisti tõsta. Varemalgatatud kavadele turhajõukeskuste asutamiseks mõlemas suures kõrgrabas P.-Jüütimaal, millede toodang oli 50 milj. kWh voolu aastas, on omistatud suurt tähtsust. Färöeridel leiduvate kivisöövarade ekspuuteerimise hõlbustamiseks on juba ehitatud Trangisvaagfjordi lõunakaldale kivisööveosadam. Sealset kivisöökogust arvestatakse 100 milj. tn. Ent kõigile saavutada loodetavaile tulemusile vaatamata võidakse Skandinaavias energiatarvidust rahuldada vaid murdosaliselt.

Jõuainete tarvidust võidakse aga Skandinaavias suurel määral asendada veejõuga, mis annab palju võimalusi edasiseks maa elektrifitseerimiseks. Arvukalt leidub Norras ja Rootsis koski, milliseid ei ole enam kaua kasustatud. Nende söödisolevate veejõudude rakendamistempo oli viimaseil aastail väga suur. 1938. a. valmishitatud uued jõujaamad annavad 135 000 kWh, s. o. 10% kogu Rootsi veejõududest, millised 1938. a. lõpul andsid 1 720 000 kWh. Samal ajal alustati ehitustega, millised peavad andma 230 000 kWh voolu. Selle jõu suurimaid ja peamisi tarbijaid on rootsi tööstus. Elektrienergia tootmiseks aga laiemaulatuslikumalt vajatakse ka küttematerjalina rohkem põletuspuud ja kivisütt, viimast eriti raudteede elektrifitseerimisel. Selle probleemi peavad aga lahendama elektrikaugeliinid: edaspidi võimaldavad nad kava kohaselt põhjaprovintside veejõudude kasutamist elektrienergiana L.-Rootsi tööstusis, ja teiseks kergendavad nad elektrienergia ratsio-

naalset kasutamist. P-Rootsis kestab lume-sulamine kuni kesksuveni, millisel ajal aga L-Rootsis on vett vähe, ja kui põhjas veed külmuvad, algavad lõunas sügissajud. Ka võidakse mõelda elektrienergia eksportimisele. Nii võib pikima elektriliini abil maailmas, mis ulatub Horndalist Kesk-Rootsist, Nässjö linnast L-Rootsi, milline liin võeti tarvitusele 1939. a., transportida elektrienergiat merealuse kaabli abil läbi Sundi Kopenhaagenisse, millega on antud võimalus Taanile saada osa neist jõuallikaist. Norras on võimalik viia läbi samasugust elektrifitseerimist ja nõnda vähendada kivisöe sisseveetarvidust. Soomes on ehitatud üles veerand veejõukogusest.

Skandinaavia riige senised püüdlused ja leiutised taotleavad põhilisi muudatusi. Kui Saksas rajatakse kõik söetootmisele, hakatakse Skandinaavias kasutama puud, mida seal leidub väga rikkalikult. Üheks võimaluseks asendada välismaalt sisseveetavat bensiini, mida Soomes eriti kasustatakse, on puusõegaasi-generaatorite tarvituselevõtmine. Ühe aasta jooksul loodetakse varustada ca 2000 autobust ja jõuvankrit puusõegaasi-generaatoriga (s. o. 10% jõuvankreid). On arvatud välja, et see ei lähe kallimaks kui bensiinjõud. Tõenäoliselt võib aga see tulla odavam, kuna bensiinihinnad võivad tõusta.

Üks kasustatavaid meetodeid töötab anda häid tagajärgi jõuainete tootmisel, nimelt tahetakse lehelispiiritust, mida saadakse sulfiit-tselluloosi valmistamisel, segada bensiiniga, või seda muuta keemilisel teel ise jõuaineks. Seda meetodit saab aga rakendada sulfiit-tselluloosi-vabrikute ümberseadmisel ja täiendamisel vastavate seadistega. 1938. a. toodeti Rootsis 100%-st sulfiitpiiritust 27,3 milj. l., kuid bensiini täielikult asendamiseks kulub 200 milj. l. Ka seda kogust on võimalik toota leheliste täielikumul kasustamisel, mida ka juba on proovitud laboratooriumes ja vabrikus. Igatahes tuleb arvestada, et Rootsi oma maa varustamisel jõuainetega põhineb oma maa toodangul. Samad võimalused on ka Norral ja Soomel. Neile on see vaid ajaküsimuseks. Taani ei või oma puudevaesuse tõttu mõelda sellisele lahendusele, kuid põhjariigid võivad oma enamtoodanguga varustada ka Taanit.

Neid võimalusi kaalutledes võib veenduda, et Skandinaavia suudab oma jõuallikate probleemi lahendada iseseisvalt ja nii vabaneda merd-blokeerivate sõdivate riikide mõjudest kaugelt suuremal määral kui maailmasõja ajal. Et need küsimused ei lahene mõne päeva, tuleb ületada esialgu raskusi.

INFORMATSIOONI OSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return,
29. veebruaril 1940. a.

AKTIVA

PASSIVA

1. Kattevara: — <i>Reserve:</i>		1. Põhikapital — <i>Capital</i>	5 000 000,—
kuld: rahas ja kangides	40 921 517,77	2. Tagavarakapital — <i>Reserve Fund</i>	1 274 038,89
välisraha	4 246 148,53	3. Eritagavarakapital	4 122 856,94
2. Vahetusraha — <i>Subsidiary Coin.</i>	1 243 565,99	4. Jooksvad kohustused: — <i>Current Liabilities:</i>	
3. Sissevekelid: — <i>Home Bills:</i>		a) pangatähed liikvel	64 496 045,—
kaubavakelid	17 907 547,12	b) jooksvad arved:	
põllumajandusl.	2 442 384,39	valitsuse	15 399 845,79
metsatööstusl.	17 491,96	pankade	15 880 335,47
4. Laenuid: — <i>Loans and Advances:</i>		teised	4 880 091,18
valitsusele	—	5. Muud passivad — <i>Other Liabilities</i>	19 419 893,84
teistele *)	31 718 782,26		
5. Kinnis- ja vallasvara — <i>Immovable</i>			
<i>Property and Equipment</i>	8 450 910,86		
6. Muud aktivad — <i>Other Assets</i>	27 976 776,04		
	129 925 120,91		129 925 120,91

Kattevara vahekord jooksvate kohustustega: } 45,12%
Proportion of Reserve to Current Liabilities: }

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 750 056,09
Includes Ekkr. 750.056,09 guaranteed by the Government.

JUHATUS.

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

LÄTI.

Tekstiiltoorainete küsimus Lätis.

The Problem of Textile Raw Materials in Latvia.

Läti tekstiiltööstuses, milline nagu teistegi Euroopa riikide oma, sõltub sisseveetavaist toorainest, annab piiramata majandussõja tagajärjel järjest enam tunda toorainete puudus. 1938. a. imporditi elanikkonna tarvete rahuldamiseks 24 milj. lat. eest tekstiiltooraineid ja poolvalmistooteid (arvestamata suurt kogust peamiselt puuvillaseid valmiskangaid), millele vastukaaluks Läti eksportis umbes 18 milj. lat. väärtuses lina. Järjest suurenevad raskused välismaiste tekstiiltoorainete hankimisel on sundinud riike, nende hulgas ka Lätit, otsima teid ja võimalusi imporditavate toorainete asendamiseks kodumaistega. Kahtlemata osutub see kergemaks intensiivse põllukultuuriga agraariigile, võrreldes riigi, kus põllumajandus on juba ammu lakanud olemast riigimajanduse alussambaks.

Kodumaiste tekstiiltoorainete poolest on Läti enamikust Euroopa riigest õnnelikumas olukorras. Mis puutub villatoodangusse, siis on lambakasvatuse Lätis suhteliselt vägagi intensiivne ning osutab isegi arengutendentsi vastupidiselt selle põllumajandusharu üldisele kängumisele Euroopas.

Võrreldes lambakasvatust mõningais Euroopa riiges 1913. a. ja 1938. a. näeme järgmist (lammaste arv milj.):

	1938	1913
Läti	1,4	1,0
Taani	0,2	0,7
Rootsi	0,4	0,9
Ungari	1,6	2,4
Itaalia	9,4	11,1
Prantsuse	9,8	16,1

Seda lambakasvatuse üldist taandumis-arengut, mis algas umbes 150 aasta eest, põhjustasid odavahinnalise puuvilla võidukäik ning selle põllumajanduse ekstensiivseima haru väljatõrjumine järjest enam intensiivsemaks muutuva põllumajanduse poolt vähemviljakaile ja hõredamini-asustatud aladele, nagu Austraalia, Uus-Meremaa jne. Lambakasvatuse Lätis on arenemas. Lammaste suhteline arv Lätis on tunduvalt suurem paljude teiste riikide vastavaist arvudest. Nii tuli

Lätis iga elaniku kohta 0,7 lammast, Prantsuses ja Itaalias 0,23 lammast, kuna Taanis ja Rootsis vaid 0,06.

Võrreldes läti villatoodangut 1938. ja 1937. a. näeme suurenemist 1 800 tn-lt 2 500 tn-le, millist kogust peaks olema võimalik tõsta veelgi tunduvalt.

Lina, mille ülesandeks jääb asendada puudujääki Läti puuvillaimpordi alal, iseärasuseks on selle ebaühtlane kasvatamine üksikuis piirkonnis:

	ha	%/o
Vidzeme	6 800	10,4
Kurzeme	1 600	2,4
Zemgallia	2 800	4,0
Latgallia	54 500	83,2
K o k k u	65 500	100,0

Iga üksik Latgallia neljast maakonnast toodab enam lina kui ülejäänud 3 piirkonda kokku. Riikliku linamonopoli poolt igal aastal kokkuostetavast linast tuleb peagu 90% Latgalliast. Väärrib mainimist, et Läti siseriikliku linatarviduse katteks vajatakse aastast keskmiselt 7000 tn. lina, millest 5000 tn. töötletakse kodutööstuslikult. 3,5 kg aastase linatarvidusega elaniku kohta seisab Läti enamikust riigest, kus vastav kogus on ca 10 korda väiksem, kaugel ees. Sellest nähtub, et Lätil on soodsaid eeldusi koduse tekstiiltööstuse arenguks.

Erilist kuulsust kodutööstusliku riidekudumise alal evib Latgallia, kus see tegevusala odavate puuvillaste toodete võistluse tagajärjel on viimaseil aastakümneil läinud siiski juba tunduvalt tagasi. Muistse kodutööstuse elustamiseks avaldas president K. Ulmanis rahvale vastavasulise üleskutse.

Tekstiiltoorainete hankimine ei valmista Lätile ületamatuid raskusi, kuna ta evib laialdasi võimalusi linasaagi ja villatoodangu suurendamiseks.

Ka loodetakse kodutööstusliku riidetootmise arendamisega muuta maa sõltumatuks tekstiiltööstusest ning teatud määral tekstiiltoodete ostjast müüjakski, millel oleks praeguses sõjaolukorras eluline tähtsus.

Kütteenete küsimus läti raudteil. — *The Fuel Problem on Latvian Railways.*

Sõja tagajärjel rahvusvahelisele kaubandusele tehtavad kitsendused on põhjustanud teatavaid häireid ka läti jõumajanduses, eriti maa varustamisel kütteenetega.

Importides aastas üle 600 000 tn kiviisütt ja 70 000 tn koksi, katab Läti sellega 40% oma jõukalorite üldtarvidusest ning umbes 75% tööstuse, raudteede ja linnaelanikkonna tarvidusest.

Raudteevedu neelab igal aastal määratud koguse energiast — 150 000 tn kütteenete näol, arvatud kaasa küttepuit ning turvas. Viimane moodustab umbes 15% kütteenete üldisest turukäibest ehk 20% imporditavast kiviisüdest.

Energiaküsimus on raudteile eriti tähtis ka rahanduslikult, kuna sellele kulutatakse aastas umbes 6 milj. lat., mis moodustab 15% raudteede üldisest eksploatatsioonikuludest.

1930. a. ulatus kütteenete kulu laiarööpmelisel raudteel 2000 kg-le 100 vedur-km-lt. Mitmesuguste tehniliste uuendustega vedurite juures on suudetud seda kütteenete kulu vähendada k. a-ks 1098 kg-le 100 vedur-km-lt.

Kütteenaineina on kasutatud kiviisütt, puitu ja turvast, kuid viimasel ajal peamiselt välismaalt ostetavat kiviisütt. Viimase 40 aasta vältel olid Läti raudteed vaid kahel korral sunnitud kasutama kütteks puitu — maailmasõja ajal ja esimesil aastail pärast sõda ning kriisiaastail 1932—1934. Olukorra normaalseks muutudes pöörduti tagasi kiviisüküttele, mis viimasel ajal moodustas üle 90% raudteel kasutatavast kütteenest. Läti iseseisvuse esimese 20. aasta jooksul kasutasid raudteed kütteks 1,7 milj. tn kiviisütt 45 milj. lat. väärtuses, mis moodustab 69% kütteenete üldtarbinusest. Ülejäänud energia ammutati puidust (29%) ja turbast (2%).

Raskused, milliseid tekkis kiviisüsiimpordile, on sundinud Läti raudteevalitsust katsetama eesti põlevkiviga, milline kütteenaine sisaldab 40% tuhka, 8% vett ja 2,5% vääviit, ning annab 3100 soojuskalorit. Seda kütteenet ei ole esialgu tehniliste raskuste tõttu võimalik kasutada laiaulatuslikumalt.

Läti raudteede elektrifitseerimise küsimust on kaalutud korduvalt, kuid tegelike tulemusteni ei ole jõutud, kuna, see nõuab suurte kapitalide investeerimist. Raudteede elektrifit-

seerimine võiks esialgu piirduda vaid raudteeliinidega Riia lähemas ümbruskonnas: Riia-Ieriti (74 km), Riia-Krustpils (189 km), Riia-Jelgava (43 km), Riia-Tukums (67 km), kokku 313 km, mis moodustaks 10% eksploateeritavaist raudteeliinidest. 1938/39. a. andsid mainitud liinid 51% sõitjate koguarvust läti raudteil ning 36% veetud kaupade kogusest ja väärtusest.

Peamiseks teguriks, mis kõneleb elektrifitseerimise poolt, on energiaküsimus. Auruvedurid, transportides mainitud liinidel 841 milj. tn/km, kulutasid aastas kütteks 46 000 tn kiviisütt 1,8 milj. lat. väärtuses. Elektervedurid vajaksid sama töö sooritamiseks umbes 43 milj. kWh (umbes 50 kWh-ga 1000 tn/km kohta), millise energiakoguse saamine Kegums'i jõujaamast oleks kindlustatud.

Minnes üle elektrijõule säästaksid raudteed aastas 1,8 milj. lat. väärtuses välismaist kütteenet, mis 10—12 aasta jooksul kataks elektrifitseerimiskulud. Kuid selline osaline elektrifitseerimine ei lahenda veel lõplikult energia-küsimust, kuna see võimaldab säästa vaid 1/3 kütteenete üldkulust.

Arvestades välismaisi kogemusi, loodab Läti raudteevalitsus, et Riia raudteeliinide elektrifitseerimisega tõuseb sõitjate arv neil liinidel vähemalt 15% ja kaubavedu 5%, millega suureneks sissetulek reisijateveost 4500 lat-le km kohta ja kaubaveost 1000 lat-le km kohta. Seega kujuneks üldsissetulek, arvatud kaasa jooksvate kulutuste alal teostatud sääst, umbes 8 500 lat-le km kohta.

Kuna km elektrifitseerimise kulud tõusevad 100 000 latile, maksuks eelpoolmainitud liinide elektrifitseerimine 31 milj. lat. Pealeselle tuleks soetada veerevkoossead 9 milj. lat. väärtuses ja ehitada jaamu ning teostada muid installatsioone 22 milj. lat. väärtuses. Arvestades seadeldiste amortisatsiooniks 2,5% ja kapitaliprotsentideks 5%, saame elektriseadeldiste üldkuludena 5300 lat. km-lt aastas.

Arvestades üldtulust 8500 lat. maha üldkulud 5300 lat., saame 3 200 lat. suuruse puhastulu km kohta aastas.

See elektrifitseerimiskava teostamine, mis alles mõne aasta eest näis vähetasuvana, on Kegums'i jõujaama töölerakendamiseega muutunud seega teostatavaks.

Läti delegatsioon Londonis. — Latvian Trade Delegation in London.

Hiljuti kaubanduspoliitilisiks läbirääkimisiks Londoni sõitnud Läti delegatsiooni juhiks on läti saadik Londonis Zarinš. Delegatsiooni

kuuluvad liikmeina G. Bisenieks, kes oli saadikuks Londonis 1921—24. a., ja Z. Šenbergs, läti panga direktor.

UNGARI.**Ungari väliskaubandus jaanuaris 1940. a.***Hungarian Foreign Trade in January, 1940.*

Ungari väliskaubandus jaan. 1940. a. kuununes järgmiseks (1000 pengöt):

	1940	1939
Sissevedu	46 293	39 444
Väljavedu	46 005	50 111

Väljaveo tagasiminekut tuleb seletada esijoones valju talve tõttu esinenud transpordiraskustega. Põllumajandussaaduste väljavedu säilitas üldiselt e. a. koguse. Mõningate saaduste, nagu tapalindude, searasva, kaunviljade, õliseemnete, veini, sulgede jne., väljavedu küll vähenes, kuid seevastu teiste põllumajandussaaduste väljavedu suurenes. Nii suurenes sarvloomade, liha, jahu, lihakonservide ja väiksemal määral ka nisu väljavedu. Pool- ja valmissaaduste väljaveo alal on aga üldiselt märgata tagasiminekut. Eriti kehtib see tekstiiltööstustoodete suhtes. Nii vähenes villaste kangaste väljavedu 14,2 tn-lt 3,5 tn-le, puuvillaste kangaste väljavedu — 80,8 tn-lt 29,1 tn-le, siid- ja kunstiidkangaste väljavedu — 62,8 tn-lt 32,9 tn-le. Samuti vähenes tun-

duvalt ka masinate ja aparaatide, raudkaupade, kummikaupade, klaasi ja klaaskaupade väljavedu. Toorainete väljaveo alal on vähenemine suurim, näit. vähenes söe väljavedu 47 525 tn-lt 8 960 tn-le. Väljaveo suurenemist võib panna tähele vaid saetud puidu juures, mille väljavedu suurenes 804 tn-lt 3198 tn-le.

Sisseveo üldine suurenemine on tingitud pool- ja valmiskaupade suurenenud ostudest välismaalt. Suurenenud on eeskätt paberi- ja tekstiiltööstustoodete sissevedu, samuti on suurenenud keemiatööstuse toodete, nagu mitmesuguste kemikaalide, farmatseutiliste artiklite jne. sissevedu. Suurenenud on ka raua- ja metallkaupade sissevedu. Toorainete alal on suurenenud ülemeresaaduste, samuti kivisöe ja koksi, puuvilla ja metallide sissevedu. Vähenenud on aga villa, toornahkade, džuudiva ja kautšuki sissevedu. Eriti tuleb nimetada õli, põletuspuidu ja puusöe sisseveo vähenemist, mis on tingitud nende ainete toodangu suurenemisest sisemaal.

Ungari kaubanduspoliitika aktiivsus. — Hungarian Trade Policy.

23. I 40 sõlmiti Bulgaariaga lisakokkulepe kaubandusleppel. Lisakokkulepe, mis kehtib 30. IX 40, näeb ette kaubavahetuse suurendamist. Ungari impordib Bulgaariast maisi, õlikooke, puuvillaseemneid, päevalilleseemneid ja rauašlakki, ning ekspordib Bulgaariasse rauaplaate, hobuserauanaelu, soolhapet, valtsitud traati, arstimeid, hobuseid ja mitmesuguseid tõuloomi, vormirauda ja raudteerööpaid.

Hiljuti lõppesid kaubandusläbirääkimised Prantsusega kaubavahetuse ja maksete kok-

kuleppe allakirjutamisega, mis jõustus 1. III 40 ning kehtib 30. IX 40. Nimetatud kokkulepe korraldab mõlema riigi vahelist kaubavahetust ja sellest tulenevate maksete õiendamist vastavalt sõjalaolukorra tõttu muutunud majandussuhetele.

Rumeeniaga peetakse läbirääkimisi puidu sisseveo asjus Rumeeniast. Rumeenia soovib eksporditava puidu eest saada tasutud vabade devisaides, kuna Ungari soovib vähemalt poolt puidu väärtusest tasuda toorrauga.

ROOTSI. Jaemüügihindade indeks Rootsis. — Swedish Retail Price Index.

Jaan.-veebr. tõusis jaemüügihindade indeks 1,2%. Tarbeainete indeks veebr. oli 116,8

115,4 vastu jaan. Võrreldes nov. 1939. a. kuuni jaan. 1940. a. tähendab see tõusutempo vä-

henemist. Tõusnud on kõige enam kütte- ja valgustusindeks — 8,7%, kusjuures söeindeks suurenes 23%, koksiindeks — 26% ja põletuspuiduindeks — 9%. Toitainete hindade indeks ei ole suurenenud üle 1%. Tööstussuhkru

maksustamine tõi kaasa teatavate leivasortide, šokolaadi jt. sääraste ainete hindade teatava tõusu. Riietusesemete jaemüügihindade indeks on samuti vaid veidi tõusnud.

Rootsi majandusolud. — *Swedish Economic Conditions.*

Svenska Handelsbanken'i andmeil tõusis Rootsis hulгимүүги hinnatase jaanuaris veidi enam kui dets. Üldindeks tõusis seega 5,2 ühikuga 4,9 vastu dets. ja jõudis 145,7-ni (1935=100).

Viimasest rahukuust alates on üldindeks tõusnud 22,6% ja importkaupade indeks mitte vähem kui 91,4%. Eksportkaupade indeks tõusis 26,6%.

Ka viimase kuu hinnatõus puudutab esijoonnes toodangukaupu, millised dets. tõusid 8,1 ühikuga 162,8-le. See tõus puudutab peamiselt importkaupu, nagu kivisüsi, õlid, puuvill, sooda, väetisained, loomatoit ja teravili. Seega tõusis importkaupade indeks 201,1-lt dets. 223,2-le jaanuaris. Tarbekaupad on tõusnud ainult 1,7 ühikuga ehk sama palju nagu dets. ja nimelt 124,1-le. Siin on põhjustanud tõusu peamiselt kohvi-, suhkru-, villase lõnga,

villase riide ja jalanõude hinnad. Eksportkaupade indeks tõusis 5,6 ühikuga 150,7-le, sõltuvalt peamiselt hindade paranemisest mõne sordi puukaubalt ja paberimassilt.

Väliskaubandus näitas jaan. tegelikult muutmata impordiväärtust, kuid ekspordile mitte tähtsusetat tõusu, mis siiski ei peaks olema suurem kui hinnatõus. Seega näitab kaubandusbilanss paranemist võrreldes dets., kuid tunduvalt halvenemist võrreldes jaan. 1939. a.

Välislaevasõit näitas dets. enam kui hooaegset vähenemist, mis arvestades teravenenud sõjapidamist, mistõttu Balti meri jäi suletuks suuremale laevadele, on loomulik. See asjaolu põhjustas suurt liiklemisummikut mitmeis läänerranniku sadamais. Vedude tase tõusis jaan. veel umbes 12%, muutudes seega ligemale 5-kordseks võrreldes aug. 1939. a.

PRANTSUSE.

Briti kaupade soodustamine Prantsusse.

France Abolishes Import Licenses on Certain British Goods.

Kaubandusministeerium avaldas määruse, millega alates 4. III 40 toimub Briti ja mõningate Briti asumaade kaupade sissevedu soodustatud korras. Soodustus seisneb selles, et kaupade suhtes, millised tulevad mõnest ülaltähendatud riigist ja esinevad vastavas nimistus, ei nõuta sisseveoluba. Vastavas ni-

mistus esinevad liha, mitmesugused rasvad ja õlid, juust, mesi, heeringad, teravili, suhkur, tubak, maitseained, mitmesugused joogid ja raud ning teras, mitmesugused tekstiilkaupad, ehted, masinad, aparaadid, majapidamistarbed, alumiinium, jalgrattad, autod. Samuti toimub transfert soodustatud korras.

INGLISE.

Päritolutunnistuste nõude kaotamine Britis.

Great Britain Abolishes Demand for Certificate of Origin on Certain Import Goods.

Alates 1. IV 40 ei nõuta päritolutunnistusi üksikõik millisest riigist tulevate järgmiste kaupade suhtes: põllupagu, rauapüriit, nikkel,

hüdrosüüd, puuvillane lõng, villane ja kammgarnlõng, kummivoolikud, õhukummid, uued filmid ja kaubasaadetised väärtusega alla £ 3.